

КЛАПКІВ

Юрій Михайлович
j.klapkiv@tneu.edu.ua

УДК 368

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У ФОРМІ
АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ ТА ЄСFEATURES OF FORMATION OF INSURANCE COMPANIES IN THE FORM
JOINT STOCK COMPANY IN UKRAINE AND THE EUк.е.н., доцент, Тернопіль-
ський національний еконо-
мічний університет*У статті розглядають правові форми інституцій що надають страхові послуги. Проаналізовано основні обмеження та засади функціонування страхових компаній у формі акціонерних товариств у країнах Європейського Співтовариства. Виокремлено мінімальні фінансові вимоги до акціонерних товариств, метою діяльності яких є надання страхових послуг.**В статье рассматриваются правовые формы учреждений предоставляющих страховые услуги. Проанализированы основные ограничения и принципы функционирования страховых компаний в форме акционерных обществ в государствах Европейского Союза. Выделены минимальные финансовые требования к акционерным обществам, целью деятельности которых является предоставление страховых услуг.**The article is considering legal forms of institutions that provide insurance services. The basic constraints and principles of functioning of insurance companies in the form of joint stock companies in the European Community. Thesis there is determined the minimum financial requirements for the corporations, the purpose of which is to provide insurance services.***Ключові слова:** Страхова компанія, акціонерне товариство, страхування**Ключевые слова:** Страховая компания, акционерное общество, страхование**Keywords:** Insurance company, joint stock company, insurance**ВСТУП**

Домінуючою на сьогодні тенденцією розвитку міжнародної фінансової сфери є інтеграція та вихід на нові ринки фінансових в тому числі і страхових послуг. Проте, в організаційно-правова форма інституцій що надають навіть ідентичні по страховому покритті страхові послуги у кожній європейській країні та Україні може відрізнятися, саме відмінності та можливі форми реєстрації стимулюють взаємопроникненню та стандартизації послуг.

Проблема організації функціонування інституцій, що надають страхові послуги постійно знаходяться в полі зору вітчизняних науковців і практиків страхового бізнесу, зокрема Т. Артюх, В. Базилевича, Д. Гвасалії, О.Залетова, О. Ковтуна, С. Осадця, О. Кнейслер, В.Тринчука, Т. Яворської та інших.

Аналіз існуючих методичних матеріалів, а також наукових публікацій з питань страхової справи засвідчує, інтеграція та відкриття кордонів стимулює поширення страхових послуг, що надаються інституціями різних видів оминаючи кордони держав та не акцентуючи увагу на валюті надання послуги, що має важливе значення для розвитку ринку страхових послуг України. З часом кількість можливих форм акціонерних товариств уніфікується та мінімізується, вітчизняні стандарти в перспективі потребують вдосконалення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статі є дослідження основних форм діяльності страхових компаній у країнах

Європейського Співтовариства та Україні, вимог до фінансових інституцій такого типу, що в перспективі можуть реалізовувати страхові послуги громадянам європейських держав.

РЕЗУЛЬТАТИ

Діяльність страхових акціонерних товариств найчастіше регулюється через діючі в національних правових системах законодавчі норми в основному в галузі страхування.

Водночас, на відміну від основних сфер, яким притаманна форма акціонерного товариства, страхові компанії що діють в цій формі мають ряд підвищених вимог: значніші вимоги до капіталу, фінансування ліквідності, резервів, інвестування резервів, розподіл прибутку, а також інший рівень нагляду часто виокремлений з системи національного банку.[6]

Існуючі визначення акціонерного товариства, у тому числі, зокрема, ті організаційно-правові форми в яких може бути утворена страхова компанія дещо відрізняються в різних країнах.

В Україні страхові послуги можуть надавати фінансові установи, які створені у формі: - акціонерних, - повних, - командитних товариств - товариств з додатковою відповідальністю.

Їх особливості визначаються Законом України "Про господарські товариства", та основною характерною рисою є мінімальна кількість учасників в обсязі три особи, та одержання ліцензій на здійснення страхової діяльності.

В даному аспекті законодавство багатьох країн Європи є більш лаконічним, так польське

законодавство визначає лише акціонерне товариство, яке енциклопедія менеджменту визначає акціонерне товариство, як фінансову інституцію, створену засновниками для, щоб законодавчо допустимої діяльності. Вона є юридичною особою і її статутний капітал формується із внесків акціонерів, який вказується в статуті і ділиться на акції рівної номінальної вартості. Акція є підставою набуття прав акціонера (акціонерів), може мати характер іменний або на пред'явника, звичайний або привілейований що стосується права голосу, дивіденди або розподілу майна у разі ліквідації акціонерного товариства. [2]

Окрім того, регулятор для страхових компаній у формі страхових товариств виставляє додаткові вимоги в тому числі щодо бенефіціантів. Суб'єкт, який придбав акції або права по акціях або вступив в акції, або права з акцій, у кількості, що перевищує 10 відсотків загального числа акцій, зобов'язаний повідомити міністра у справах фінансових установ, протягом 7 днів з моменту цієї події. Крім того, особа, що має намір придбати акції або права по акціях або прийняти акції або права за акціями, кількість яких перевищує, відповідно, 25%, 50%, чи 75% загального числа голосів на загальних зборах зобов'язаний отримати дозвіл міністра у справах фінансових установ для проведення цієї операції.

Рішення може бути негативним у випадку, якщо: юридична особа, яка має намір набути або обійняти, не дає гарантії ведення справ у страховій компанії у спосіб, що належним чином захищає інтереси застрахованих; кошти призначені на придбання походять з кредиту або позики або іншим чином обтяжені; це суперечить економічним інтересам держави.

Окрім вимоги Українське законодавств виставляє до статутного капіталу (мінімальний розмір статутного капіталу страхової компанії, що займається видами страхування, іншими, ніж страхування життя, встановлюється в сумі 1 млн. євро, а страхової компанії, що займається страхуванням життя, - 1,5 млн. євро в гривневому еквіваленті. Статутний капітал страхової компанії повинен бути оплачений виключно в грошовій формі. Допускається формування статутного капіталу страхової компанії цінними паперами, що випускаються державою, за їхньою номінальною вартістю в порядку, встановленому Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері

ринків фінансових послуг, але не більше 25 відсотків загального розміру статутного капіталу).[7]

Для європейського союзу окрім власних вимог до мінімального статутного капіталу діє, директива Solvency II, що вимагає мінімальний необхідний капітал:

(1) EUR 2 200 000 для організацій, які займаються страхуванням, не пов'язаним із життям;

(2) EUR 3 200 000 для організацій, що займаються страхуванням життя, включаючи підконтрольні страхові організації;

(3) EUR 3 200 000 для перестраховальних організацій, окрім підконтрольних перестраховальних організацій, у випадку яких мінімальний необхідний капітал повинен бути не меншим EUR 1 000 000 [8].

Вимоги щодо менеджменту страхової компанії стосуються досвіду роботи, керівництва та певного технічного забезпечення (Голова виконавчого органу та його перший заступник повинні мати вищу юридичну або економічну освіту, а головний бухгалтер - вищу економічну освіту. Також страховик та його відокремлені підрозділи повинні бути забезпечені комп'ютерною технікою і програмним забезпеченням і комунікаційними засобами, які відповідають встановленим вимогам. Дані вимоги не встановлені Законом про страхування, однак передбачені Розпорядженням про ліцензійні умови.

Енциклопедії англійської мови визначаючи акціонерне товариство, найчастіше, з'єднують аспект власності та функціональний, зазначаючи, що акціонерне товариство це підприємство, яке функціонує з метою отримання прибутку, що є власністю акціонерів і ними ж управляється [1].

Німецька наукова школа, визначає акціонерне товариство в якості фінансової компанії, яка має статус юридичної особи (яка є юридичною особою), якою володіють дарувальники капіталу акціонери. [3].

Узагальнюючи можемо прийти до висновку, що інституція, у якій зосереджено формування та надання страхових послуг це - страхова компанія у формі акціонерного товариства (табл.1), метою якої є приносити прибуток власникам (акціонерам), діяльність яких заснована на припущенні взаємність та системою поділу повноважень власників через акціонерів, що передали частину власності в обмін на участі в прийнятті рішень, пов'язаних з функціонуванням та поділом прибутків від основної діяльності.

Таблиця 1

Форми акціонерних товариств, що можуть надавати страхові послуги [побудовано автором]

N	Країна	Форми акціонерних товариств, на базі яких можливе створення страхової компанії
-1-	-2-	-3-
1	Австрія	Die Aktiengesellschaft
2	Бельгія	De naamloze vennootschap
3	Болгарія	акціонерно дружество
4	Кіпр	Акціонерні компанії із вартістю акцій (€ 683,440 ризикового страхування, € 1.025.160 для страхування життя, € 1.710.000 для перестраховування) і мінімальним гарантійним фондом € 3,000,000
5	Данія	aktieselskaber
6	Естонія	aktsiaselts
7	Фінляндія	Publikt aktiebolag

-1-	-2-	-3-
8	Франція	la societe anonyme
9	Греція	Ανωνυμη εταιρία
10	Іспанія	La sociedad anonima
11	Нідерланди	De naamloze vennootschap
12	Ірландія	Public companies limited by shares
13	Литва	akcine bendrove
14	Люксембург	la societe anonyme
15	Латвія	Akciju sabiedriba
16	Мальта	компанії з розділеними портфелями та інкорпоровані компанії з розділеними портфелями*
17	Німеччина	Die Aktiengesellschaft
18	Португалія	a sociedade anonima
19	Чеська Республіка	akciová společnost
20	Румунія	societate pe actiuni
21	Швеція	Aktiebolag
22	Словаччина	akciová spoločnosť
23	Словенія	delniska družba
24	Україна	акціонерні товариства, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.
25	Угорщина	Reszvenytarsasag
26	Великобританія	public companies limited by shares
27	Італія	la società per azioni

*Примітка: 1 лютого 2011 р. набули чинності "Положення про інкорпорованих компаніях з розділеними портфелями, які здійснюють страхову діяльність, до Закону "Про компанії" (Companies Act (Incorporated Cell Companies Carrying on Business of Insurance) Regulations), що визначають можливість рестрації інкорпорованих компаній з розділеними портфелями.

Актуальність вивчення існуючих форм акціонерних товариств та дозволених для фінансових інституцій таких як страхова компанія обумовлений інтеграцією. Відкритістю надання фінансових послуг в середині Європейського співтовариства, та можливістю надання страхових послуг страховиками - нерезидентами в Україні, на даний момент лише за наявності відповідних ліцензій виданих вітчизняним регулятором постійним представництвам у формі філій іноземних страхових компаній. [5]

ВИСНОВКИ

Отже, варто відзначити що функціональна і організаційна складова надання страхових послуг страховими компаніями, безпосередньо жодним чином не пов'язані з власністю (юридичним відношенням власності), хоча їх поєднання в одній особі (страховика і одночасно акціонера) можливо.

Звідси можливість існування товариств взаємного страхування, та пов'язання між клієнтом (страхувальником) і страховою компанією, частіше у страховій справі присутні лише відносини купівлі-продажу страхової послуги, не пов'язані з набуттям права власності у інституції [4].

В процесі розвитку єдиного фінансового ринку Європи нормативно-правові засади функціонування страхових компаній підлягали змінам та в більшості країн уніфікувались до єдиної акціонерної форми, де форма власності та прийняття управлінських рішень дозволяє найкраще контролювати фінансові та технічні резерви, платоспроможність та менеджмент інституції. Даний тим переважаною інституції найближчий що акціонерного товариства із дещо

вищими вимогами до статутного капіталу, менеджменту та мінімальної кількості засновників.

Список використаних джерел

1. Encyclopedia of banking & finance/ Munn, Glenn G., Ferdinand Lawrence Garcia, and Charles J. Woelfel.- St. James Press, 1991.- s. 533.
2. Encyklopedia zarzadzania: podstawowe kategorie i terminy // Penc, Jozef/ Wyzsza Szkoła Studiow Miedzynarodowych, 2008.
3. Farny Dieter Versicherungsbetriebslehre / Farny Dieter. - Verlag Versicherungswirtschaft, 2006 - s. 945.
4. Mehr R. Principles of insurance// Mehr, Robert Irwin, and Emerson Cammack / RD Irwin, 1972.-s. 527.
5. Закон України Про страхування.- Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 18, ст. 78 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
6. Клапків Ю.М. Різновиди поділу та детермінанти майнових ризиків / Юрій Клапків // Соціально-економічні перспективи розвитку України в XXI столітті: (Тернопіль, 27 травня 2014 року).- Вектор.- 2014.- С.14-18.
7. Клапків Ю.М. Фінансовий механізм консолідації банківсько-страхового бізнесу України // Ю.М. Клапків / Наука й економіка.. - 2009. - Випуск 4(16) Том 1. - с. 57-64.
8. Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II).- Офіційний вісник Європейського Союзу. - 2009. - 155 с.